

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda samt med förslag till lag om ändring av 81 a och 81 b § i utlänningslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att riksdagen godkänner en överenskommelse mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda och att riksdagen antar en lag för att sätta i kraft de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen. I propositionen föreslås det dessutom att utlänningslagen ändras.

Avsikten är att överenskommelsen ömsesidigt ska göra det möjligt för anhöriga till sådana offentligt anställda hos en part som förordnats till officiella uppdrag på den andra partens territorium att arbeta utan att avstå från diplomatstatus eller privilegier och immunitet som har samband med vistelsen. Med offentligt anställda avses enligt överenskommelsen dels personal vid diplomatiska eller konsulära beskickningar och personal vid representationer vid internationella organisationer, dels annan personal som utför officiella uppdrag där de omfattas av avtal om status för Natos personal eller styrkor.

I många länder är det i princip möjligt för familjemedlemmar till beskickningspersonal att arbeta, men det förutsätts då att de avstår från sin diplomatstatus och immunitet, om inte regeringarna ingår en separat så kallad överenskommelse om familjemedlemmar och makar, där villkoren för arbete fastställs. Den gällande överenskommelsen mellan Finland och Förenta staterna om familjemedlemmar och makar möjliggör i likhet med traditionella överenskommelser om familjemedlemmar och makar inte arbete i Förenta staterna för familjemedlemmar till personal vid Försvarsmakten som arbetar i Natouppdrag eller exempelvis nationella uppdrag som förbindelseofficer i Förenta staterna. Avsikten är att den nya överenskommelsen ska ersätta den gällande överenskommelsen mellan Finland och Förenta staterna om familjemedlemmar och makar och att den ska göra det möjligt också för familjemedlemmar till Natopersonal att arbeta i den mottagande staten.

Överenskommelsen innehåller närmare bestämmelser om villkoren för arbete, tillståndsförfarandena och arbetande familjemedlemmars status. I enlighet med överenskommelsen är familjemedlemmar i regel skyldiga att i den mottagande staten betala inkomstskatt och socialskyddsavgifter på lön för förvärvsarbete som utövas där. Den mottagande statens nationella lagstiftning tillämpas på arbetet.

Enligt överenskommelsen ska rätten att arbeta beviljas familjemedlemmar avgiftsfritt, utan krav på utredning om ett arbetserbjudande i den mottagande staten och utan att det görs någon tillgångsprövning. Med anledning av detta behöver utlänningslagen ändras, eftersom den gällande lagen inte tillåter det förfarande som föreskrivs i överenskommelsen. Det föreslås att det till utlänningslagen fogas bestämmelser enligt vilka anhöriga eller familjemedlemmar som avses i överenskommelser om familjemedlemmar och makar får arbeta i Finland med stöd av det uppehållstillstånd de redan har, utan att behöva ansöka om uppehållstillstånd som beviljas för arbete. Dessutom ska också de anhöriga eller familjemedlemmar som avses i överenskommelser om familjemedlemmar och makar och som lagligen vistas i landet och som inte behöver uppehållstillstånd ha denna rätt.

Överenskommelsen ska träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då Förenta staters regering har tagit emot Finlands meddelande om godkännande. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen. Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som överenskommelsen träder i kraft, vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Ändringen av utlänningslagen avses träda i kraft senast när överenskommelsen träder i kraft.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund och bedömning av nuläget	4
1.2 Beredning	9
2 Överenskommelsens målsättning	10
3 De viktigaste förslagen i propositionen.....	10
3.1 Överenskommelsen om familjemedlemmar och makar	10
3.2 Ändringen av utlänningslagen	10
4 Propositionens konsekvenser.....	11
4.1 Ekonomiska konsekvenser	11
4.2 Konsekvenser för myndigheterna.....	11
4.3 Andra samhällsliga konsekvenser	12
4.4 Konsekvenser för jämställdheten	12
5 Remissvar	12
6 Bestämmelserna i överenskommelsen och deras förhållande till lagstiftningen i Finland	16
7 Specialmotivering till lagförslagen.....	22
7.1 Lagen om överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda	22
7.2 Utlänningslagen.....	22
8 Ikraftträdande	23
9 Bifall av Ålands lagting.....	23
10 Verkställighet och uppföljning	23
11 Förhållande till andra propositioner	23
12 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning	23
12.1 Behovet av riksdagens samtycke	23
12.2 Behandlingsordning.....	24
LAGFÖRSLAG.....	25
Lag om överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda.....	25
Lag om ändring av 81 a och 81 b § i utlänningslagen.....	25
FÖRDRAGSTEXT.....	27
BILAGA	34
PARALLELLTEXT	34
Lag om ändring av 81 a och 81 b § i utlänningslagen.....	34

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund och bedömning av nuläget

Överenskommelser om familjemedlemmar och makar

De bilaterala överenskommelserna om förvärvsarbete för familjemedlemmar till anställda vid diplomatiska och konsulära beskickningar samt representationer vid internationella organisationer, nedan *överenskommelse om familjemedlemmar och makar* eller *överenskommelse*, syftar till att underlätta familjemedlemmars förvärvsarbete i stationeringslandet utan att de ska behöva avstå från sin diplomatstatus i de fall där detta enligt praxis i den mottagande staten annars är ett villkor för att få förvärvsarbete. Privilegier och immunitet enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser (FördrS 3 och 4/1970), nedan *diplomatkonventionen*, och Wienkonventionen om konsulära förbindelser (FördrS 49 och 50/1980), nedan *konsulärkonventionen*, är till vissa delar tillämpliga också på familjemedlemmar som hör till samma hushåll som medlemmar av personalen vid diplomatiska beskickningar.

Artikel 37 i diplomatkonventionen fastställer privilegier och immunitet för familjemedlemmarna i fråga om varje personalkategori. En familjemedlem till en diplomatisk företrädare är till exempel befriad från straffrättslig domsrätt i den mottagande staten och i regel också från civilrättslig och förvaltningsrättslig domsrätt, förutom i frågor som gäller förvärvsarbete. I allmänhet anses det att diplomatkonventionen inte hindrar en familjemedlem till en diplomat eller en annan utsänd tjänsteman från att arbeta i stationeringslandet. Vissa stater kräver dock som villkor för arbete en sådan överenskommelse om familjemedlemmar och makar som närmare reglerar villkoren för arbete, tillståndsförfaranden och den arbetande familjemedlemmens status. När det gäller förvärvsarbete som utövas med stöd av en överenskommelse omfattas familjemedlemmarna av den mottagande statens system för beskattning och social trygghet. Den mottagande statens nationella lagstiftning tillämpas på arbete i den mottagande staten.

Även om överenskommelserna om familjemedlemmar och makar enligt sina definitioner i huvudsak omfattar makar samt medföljande minderåriga barn eller barn i beroendeställning till personer som är ackrediterade vid beskickningarna, har de praktisk betydelse främst med tanke på makarnas möjligheter att arbeta. Överenskommelserna gäller inte familjemedlemmar som är medborgare i eller varaktigt bosatta i den mottagande staten.

Finland har gällande överenskommelser om familjemedlemmar och makar med Kanada (FördrS 12/1989), Storbritannien (FördrS 24/1990), Förenta staterna (FördrS 13/1996), Ungern (FördrS 20/2003), Chile (FördrS 85/2005), Serbien (FördrS 30 och 31/2016), Vietnam (FördrS 34 och 35/2016), Israel (FördrS 40 och 41/2016), Argentina (FördrS 56 och 57/2016), Sydafrika (FördrS 2 och 3/2018), Colombia (FördrS 8 och 9/2019), Peru (FördrS 10 och 11/2019), Indien (FördrS 13 och 14/2019), Brasilien (FördrS 16 och 17/2019), Namibia (FördrS 47 och 48/2022) och Ukraina (FördrS 12 och 13/2025). Överenskommelserna har ingåtts på basis av reciprocitet för att ge familjemedlemmar till beskickningspersonal ett allmänt tillstånd för förvärvsarbete i den mottagande staten. En överenskommelse med Uruguay undertecknades den 18 november 2024, men överenskommelsen har ännu inte trätt i kraft. Förhandlingar om överenskommelser med Australien och Kazakstan pågår. Ett kriterium i valet av parter i överenskommelser har varit att staten i fråga redan har föreslagit för Finland att inleda förhandlingar. Det andra kriteriet

har varit att ett fördrag i landet i fråga är en förutsättning för att en familjemedlem ska få behålla sin diplomatstatus under förvärvsarbete i stationeringslandet. Det tredje kriteriet har varit att Finland har ett särskilt intresse av att få till stånd en överenskommelse med landet i fråga, särskilt med beaktande av att det annars inte skulle vara möjligt att arbeta i landet med bevarad diplomatstatus och att familjemedlemmar är villiga och har förutsättningar att arbeta där.

De personalkategorier som omfattas av 1996 års överenskommelse mellan Finland och Förenta staterna om familjemedlemmar och makar och behovet av att utvidga dem i fråga om Natopersonal

Den nuvarande överenskommelsen mellan Finland och Förenta staterna om familjemedlemmar och makar är från 1996 (FördrS 13/1996). I överenskommelsen har de två regeringarna på basis av ömsesidighet kommit överens om att familjemedlemmar till den sändande statens tjänstemän som fullgör offentligt uppdrag i den mottagande staten som medlemmar av en diplomatisk beskickning, ett konsulat eller en representation vid en internationell organisation ska ha rätt att ta emot en anställning i den mottagande staten. Tjänstemän som fullgör offentligt uppdrag omfattar utöver diplomatiska företrädare också konsulära tjänstemän och medlemmar av biträdande personal. Överenskommelsen omfattar således inte familjemedlemmar till personal vid Forsvarsmakten som arbetar i Natouppdrag. Överenskommelsen från 1996 sattes i kraft genom förordning före grundlagsreformen 1999. Den aktuella överenskommelsen ersätter överenskommelsen från 1996.

Finland blev medlem av försvarsalliansen Nato den 4 april 2023 (RP 315/2022 rd, RSv 327/2022 rd, FördrS 17 och 18/2023). Förenta staterna är en central strategisk allierad för Finland. På grund av den förändrade säkerhetsmiljön är ett nära och smidigt samarbete med Förenta staterna allt viktigare. I och med Finlands Natomedlemskap kommer mängden finländsk militär personal i Natouppdrag i Förenta staterna att öka. Dessutom är försvarssamarbetet med Förenta staternas väpnade styrkor etablerat, och anställda vid Forsvarsmakten är bland annat förbindelseofficerare vid Förenta staternas nationella staber. Inom försvarsförvaltningen har man konstaterat att det finns behov att göra finländska militärpersoners arbetsmöjligheter i Förenta staterna mer lockande genom att förbättra arbetsförutsättningarna för deras makar. Finländska militärpersoner behöver antingen ett NATO-2-visum (N-2) eller ett A-2-visum (government officials) för att arbeta i Förenta staterna. För närvarande behöver också finländare i civila uppdrag inom Nato ett N-2- eller A-2-visum när de kommer till landet för att arbeta. I nuläget är det inte möjligt för makar till militär eller civil personal att arbeta i Förenta staterna med den status som anhörig (dependent) som ett A-2- eller N-2-visum ger. Den föreslagna utvidgningen av tillämpningsområdet för överenskommelsen om familjemedlemmar och makar bidrar till ett fördjupat och utvidgat säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete.

Forsvarsmakten har lyft fram de utmaningar som makar har när det gäller att få arbete, och man har konstaterat att situationen kommer att göra det mycket svårt att rekrytera personal för Natouppdrag i framtiden. En viktig aspekt vid bedömningen av en persons möjlighet till en treårig kommandering i Förenta staterna är möjligheterna för personens familjemedlemmar att arbeta i Förenta staterna under kommanderingen. Makarnas arbetstillstånd har en betydande inverkan på den totala utkomsten för finländska familjer som arbetar i Förenta staterna och vidare på dragningskraften hos uppdrag i Förenta staterna. I Förenta staterna arbetar också andra finländare som hör till Forsvarsmaktens personal som till exempel förbindelseofficerare vid Förenta staternas nationella staber. Överenskommelsen inverkar också på arbetsmöjligheterna för familjemedlemmar till sådan personal, när avtal om status för Natos personal eller styrkor tillämpas på personalens ställning.

I den nya överenskommelsen föreskrivs det om rätten för anhöriga till offentligt anställda i Finland och Förenta staterna att förvärvsarbeta på den andra partens territorium. Med offentligt anställda avses i likhet med i den nuvarande överenskommelsen sådana diplomatiska företrädare, konsulära tjänstemän och medlemmar av administrativ och teknisk personal som förordnats till diplomatiska beskickningar, konsulära beskickningar eller representationer vid internationella organisationer, och som en ny personalkategori också Natopersonal.

I den nya överenskommelsen definieras Natopersonal som sådana medlemmar av Finlands eller Förenta staternas militära eller civila personal som förordnats till ett uppdrag på den andra statens territorium och som hör till någon av de kategorier som anges i överenskommelsen. Personkategorierna definieras genom de fördrag som omfattar dem. Det är fråga om följande kategorier:

1. Den militära och civila personal som omfattas av tillämpningsområdet för avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (Nato Sofa, FördrS 23 och 24/2024). Det handlar om till exempel förbindelseofficerare, utsända av Försvarsmakten, som har en nationell roll vid Förenta staternas nationella staber eller som sköter en nationell uppgift vid Natos högkvarter. Denna kategori kan på motsvarande sätt i Finland omfatta amerikansk militär och civil personal som omfattas av Nato Sofa när dessa har en nationell roll vid Natos högkvarter eller till exempel som förbindelseofficer vid Finlands nationella staber, dock med beaktande av DCA-avtalets tillämpningsområde (se punkt 4 nedan). De personkategorier som definieras i Nato Sofa behandlas närmare i regeringens proposition om Nato Sofa (RP 90/2023 rd).

2. Den militära och civila personal som är anställd vid Natos högkvarter och som omfattas av protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget (Parisprotokollet, FördrS 25 och 26/2024). Det gäller till exempel personer på uppdrag för Försvarsmakten i uppgifter vid Natos internationella högkvarter i Förenta staterna samt personer på uppdrag av Förenta staternas väpnade styrkor i uppgifter vid Natos internationella högkvarter i Finland. De personkategorier som definieras i Parisprotokollet behandlas närmare i regeringens proposition om Nato Sofa och Parisprotokollet (RP 90/2023 rd).

3. De representanter för medlemsstaterna, den internationella personal och de civila sakkunniga på uppdrag för Nato som omfattas av avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, nationella representanter och organisationens internationella personal (Ottawaavtalet, RP 315/2022 rd, FördrS 42 och 43/2023). Denna kategori motsvarar de personkategorier som avses i Ottawaavtalet och omfattar därmed Natos tjänstemän som arbetar inom Natos civila organisationer samt sakkunniga som anställts för att utföra specialuppgifter åt alliansen. I Finland finns det åtminstone för närvarande inga sådana organ inom Natos civila organisation som avses i bestämmelsen. Inte heller i Förenta staterna finns det i regel några sådana här organ inom Natos civila organisation, men avtalet kan bli tillämpligt på verksamhet som stöder militära högkvarter och som lyder under sådana organ, om man har enats om det i en överenskommelse med värdstaten om verksamheten.

4. Den militära och civila personal som omfattas av tillämpningsområdet för ett kompletterande avtal eller protokoll till de ovannämnda avtalen, inbegripet avtalet mellan Finland och Förenta staterna om försvarssamarbete (Defence Cooperation Agreement, nedan *DCA-avtalet*, RP 58/2024 rd, FördrS 69 och 70/2024).

Vistelse i Finland för anställda vid diplomatiska och konsulära beskickningar och representationer vid internationella organisationer samt Natopersonal

Enligt 69 § 3 mom. i utlänningslagen beviljar utrikesministeriet tillfälligt uppehållstillstånd för dem som hör till personalen vid diplomatiska beskickningar eller konsulat som representerar den utsändande staten i Finland, för deras familjemedlemmar och avkomlingar i rakt nedstigande led i åldern 18–19 år liksom även för motsvarande avkomlingar till maken. Utrikesministeriet beviljar tillfälligt uppehållstillstånd för dem som hör till personalen vid en internationell organisations organ i Finland och för deras familjemedlemmar. Som intyg på uppehållstillstånd som utrikesministeriet beviljat ges enligt 33 a § 4 mom. i utlänningslagen ett särskilt personkort. Ett uppehållstillstånd får återkallas i enlighet med 58 § 5 mom. och 69 § 4 mom. i utlänningslagen när villkoren för tillståndet inte längre uppfylls.

I 40 § i utlänningslagen finns bestämmelser om laglig vistelse i Finland. Till paragrafens 1 mom. har det med anledning av Nato-avtalen och DCA-avtalet mellan Finland och Förenta staterna fogats två nya punkter genom den ändring av utlänningslagen (487/2024) som trädde i kraft den 1 september 2024. Laglig vistelse är enligt 8 punkten vistelse av en i avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (FördrS 23 och 24/2024), protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget (FördrS 25 och 26/2024), avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (FördrS 65/1997), nedan *PfP Sofa*, eller dess andra tilläggsprotokoll (FördrS 73/2005) avsedd medlem av en styrka. Laglig vistelse är enligt 9 punkten också vistelse av en i avtalet mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om försvarssamarbete avsedd medlem av en styrka, medlem av den civila komponenten, anhörig och amerikansk avtalsentreprenör.

Syftet med dessa bestämmelser är att möjliggöra laglig vistelse som överskrider 90 dagar för sådana personer som Finland enligt ordalydelsen i avtalen i fråga eller enligt vedertagen tolkning inte får kräva att ansöker om uppehållstillstånd. Laglig vistelse grundar sig således direkt på lag. I fråga om avtalet om försvarssamarbete (9 punkten) gäller laglig vistelse som grundar sig direkt på lag utöver styrkor även civil personal, anhöriga och amerikanska avtalsentreprenörer.

I Finland kan den som hör till ovannämnd civil personal beviljas tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av 74 § 1 mom. 5 punkten i utlänningslagen. Enligt punkten beviljas annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete eller näringsutövning på ansökan en utlänning som arbetar i en internationell organisation eller utför uppgifter som hänför sig till mellanstatligt officiellt samarbete.

Sådana anhöriga till personer som är befriade från skyldigheten att ha uppehållstillstånd som inte själva är befriade från denna skyldighet kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av 45 § 1 mom. 3 punkten. Tillfälligt uppehållstillstånd beviljas enligt den bestämmelsen personer som befinner sig utomlands, om det finns andra särskilda skäl för att bevilja tillstånd.

När en utlänning har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd beviljas enligt 45 § 3 mom. i utlänningslagen hans eller hennes familjemedlemmar tillfälligt uppehållstillstånd för samma tid. Således kan de anhöriga till personal som är skyldig att ha uppehållstillstånd som är familjemedlemmar enligt 37 § i utlänningslagen beviljas uppehållstillstånd för familjemedlem med stöd av 45 § 3 mom. Andra anhöriga kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av 45 § 1 mom. 3 punkten i enlighet med vad som anges ovan.

I regeringens proposition (RP 90/2023 rd) konstateras det att det framöver bör granskas hur väl den föreslagna lösningen (civil personal och anhöriga ansöker hos Migrationsverket om det uppehållstillstånd som är aktuellt för dem) fungerar i praktiken, eftersom målet är att de nationella förfarandena inte ska försvåra Natosamarbetet. Enligt propositionen var det svårt att uppskatta antalet ansökningar om visum och uppehållstillstånd. Avsikten är att frågan ska utvärderas i samband med de pågående förhandlingarna om ett avtal som kompletterar Parisprotokollet.

Ottawaavtalet nämns inte i 40 § i utlänningslagen. Om en person som anländer med stöd av det avtalet vistas i Finland längre än 90 dagar, kan uppehållstillstånd beviljas med stöd av 74 § 1 mom. 5 punkten i utlänningslagen, om 69 § inte är tillämplig (det inte finns något organ i Finland). En anhörig kan således på motsvarande sätt som ovan beviljas uppehållstillstånd på grund av familjeband med stöd av 45 § 3 mom. i utlänningslagen eller, om den anhörige inte är familjemedlem enligt 37 § i utlänningslagen, uppehållstillstånd av andra särskilda skäl med stöd av 45 § 1 mom. 3 punkten. När det gäller amerikaner bör dock bestämmelserna i DCA-avtalet mellan Finland och Förenta staterna beaktas.

Det nuvarande förfarandet för rätt att arbeta och bedömning av det

I överenskommelsen från 1996 har det avtalats att den sändande statens ambassad ska göra en officiell framställning hos den utsedda myndigheten innan en familjemedlem kan ta emot en anställning i den mottagande staten. När myndigheten har bekräftat att det inte finns några legala hinder, ska den utan dröjsmål underrätta ambassaden på officiell väg att personen har tillstånd att ta anställning. I praktiken har förfarandet för ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare inletts så att den sändande staten genom en not har meddelat utrikesministeriet att en familjemedlem till en anställd vid en beskickning har för avsikt att förvärvsarbeta i Finland. Utrikesministeriet har sedan utrett personens status och övriga förutsättningar för tillämpning av överenskommelsen samt genom en not underrättat den sändande staten om ansökan hos Migrationsverket om uppehållstillstånd för arbetstagare.

Eftersom utlänningslagen (301/2004) för närvarande inte möjliggör arbete i Finland enbart på basis av en not, har familjemedlemmen i Finland ansökt om uppehållstillstånd för arbetstagare i ett tillämpat förfarande. Den familjemedlem som ansöker om uppehållstillstånd har fogat svarsnoten till sin ansökan om uppehållstillstånd. Migrationsverket har beviljat sökanden uppehållstillstånd för arbetstagare, förutsatt att de allmänna förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls. Personen bör alltså ha haft en arbetsplats, och bland annat anställningsvillkoren har bedömts vid tillståndsprövningen. Någon tillgångsprövning har dock inte gjorts, eftersom den enligt överenskommelsen inte tillämpas. Migrationsverket har också utfärdat ett uppehållstillståndskort som intyg på uppehållstillstånd för arbetstagare. Efter att ha fått kännedom om att uppehållstillstånd för arbetstagare beviljats har utrikesministeriet återkallat det uppehållstillstånd som ministeriet beviljat personen i egenskap av familjemedlem till en diplomat och utfärdat ett nytt personkort med samma status, men utan omnämnande av uppehållsrätten. När en familjemedlem till en diplomat har fått uppehållstillstånd för arbetstagare i Finland har det enligt bestämmelserna i utlänningslagen ansetts att denne vistas i Finland som arbetstagare. Enligt vedertagen tolkning har det samtidigt ändå ansetts att familjemedlemmen vistas i Finland också som familjemedlem enligt diplomatkonventionen och konsulärkonventionen och fortfarande har diplomatstatus enligt konventionerna. Praxis följer principen om ett enda tillstånd, vilket ska förhindra eventuella oklarheter som följer av två samtidigt giltiga uppehållstillstånd. Bestämmelser om tillstånd för arbete och förfarandet i samband med det finns i 5 kap. i utlänningslagen.

Enligt den nya överenskommelsen ska rätt att förvärvsarbeta beviljas en i överenskommelsen avsedd anhörig utan krav på utredning om ett arbetserbjudande i den mottagande staten. Därför är det inte längre möjligt att tillämpa det förfarande som beskrivs ovan. Orsakerna beskrivs närmare i avsnitt 3.

Motsvarande överenskommelser om familjemedlemmar och makar i jämförelseländer

Av de allierade har åtminstone Albanien, Danmark, Estland, Frankrike, Kanada, Litauen, Nederländerna, Polen och Storbritannien ingått en sådan bilateral överenskommelse med Förenta staterna om familjemedlemmar och makar som också omfattar Natopersonal¹. Överenskommelserna med Albanien, Frankrike och Nederländerna innehåller uttryckliga hänvisningar till Natopersonal.

1.2 Beredning

Beredningen av överenskommelsen

Finland och Förenta staterna inledde förhandlingar om en ny överenskommelse om familjemedlemmar och makar hösten 2024. Förhandlingarna fördes med utgångspunkt i Förenta staternas modellavtal. Parternas huvudsakliga syfte var att utarbeta en ny överenskommelse som fortsättning på den nuvarande överenskommelsen. Parterna kom således överens om att ersätta den nuvarande överenskommelsen med en ny överenskommelse som utvidgar överenskommelsens tillämpningsområde till att omfatta också Natopersonal. Förhandlingarna fördes i tre omgångar och slutfördes i april 2025. Överenskommelsen undertecknades den 24 juli 2025.

Beredningen på nationell nivå

Statsrådet tillsatte den 31 oktober 2024 en delegation för förhandlingarna om överenskommelsen. Delegationen svarade också för utarbetandet av regeringens proposition. Ordförande för delegationen var en företrädare för utrikesministeriet, och i delegationen ingick dessutom företrädare för utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Migrationsverket, Försvarsmakten och Skatteförvaltningen.

Utlåtanden om det utkast till överenskommelse med Förenta staterna om familjemedlemmar och makar som förhandlats fram begärdes av försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, Migrationsverket, Huvudstaben och Skatteförvaltningen. Inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Huvudstaben och Skatteförvaltningen meddelade att de inte hade något att anmärka på i ärendet. Försvarsministeriet fäste uppmärksamhet vid den mängd administrativt arbete som verkställigheten av överenskommelsen kräver, men ministeriet motsatte sig inte undertecknandet av överenskommelsen. Arbets- och näringsministeriet och Migrationsverket betonade behovet att ändra utlänningslagen i enlighet med de diskussioner som förts inom delegationen och understödde undertecknandet. Republikens president beviljade fullmakt för undertecknande den 4 juli 2025. Överenskommelsen undertecknades den 24 juli 2025.

¹ Förenta staternas utrikesministeriums förteckning över bilaterala överenskommelser om familjemedlemmar och makar: <https://www.state.gov/global-community-liaison-office/family-member-employment/overseas-family-member-employment/family-member-employment-overseas-outside-the-mission/list-of-bilateral-work-agreements-and-de-facto-work-arrangements/>

Delegationen färdigställde utkastet till regeringsproposition den 14 augusti 2025. Utlåtanden om utkastet till proposition inhämtades av bland annat ministerierna, andra myndigheter samt organisationer, sammanlagt 20 instanser, mellan den 18 augusti och 26 september 2025 i tjänsten utlåtande.fi. För innehållet i utlåtandena redogörs det i avsnitt 5. Propositionen har färdigställts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet.

2 Överenskommelsens målsättning

Målet med överenskommelsen är i likhet med den gällande överenskommelsen att göra det möjligt för familjemedlemmar till dem som enligt överenskommelsen betraktas som anställda vid diplomatiska och konsulära beskickningar och representationer vid internationella organisationer och dessutom den nya personalkategorin Natopersonal att arbeta i Förenta staterna utan att behöva avstå från sin diplomatstatus eller någon annan särskild ställning i de fall där ett sådant avstående enligt den mottagande statens praxis annars skulle vara en förutsättning för arbete. På motsvarande sätt garanterar Finland förutsättningarna för förvärvsarbete i Finland för familjemedlemmar i motsvarande position från Förenta staterna. Avsikten är att överenskommelsen när den träder i kraft ska ersätta den nuvarande överenskommelsen mellan parterna om familjemedlemmar och makar.

3 De viktigaste förslagen i propositionen

3.1 Överenskommelsen om familjemedlemmar och makar

I denna proposition föreslås det att riksdagen godkänner en överenskommelse med Förenta staterna om familjemedlemmar och makar. Propositionen innehåller också ett förslag till en så kallad blankettlag, genom vilken de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft.

3.2 Ändringen av utlänningslagen

I propositionen föreslås det också att utlänningslagen ändras. Det föreslås att det till 81 a § 1 mom. fogas en ny 7 punkt genom vilken de anhöriga enligt överenskommelsen om familjemedlemmar och makar som vistas i Finland med uppehållstillstånd ges rätt att arbeta utan att behöva ansöka om ett separat uppehållstillstånd som berättigar till arbete. Dessutom föreslås det att det till 81 b § fogas ett nytt 4 mom. genom vilket de anhöriga enligt överenskommelsen om familjemedlemmar och makar som lagligen vistas i Finland utan uppehållstillstånd ges rätt att arbeta och utöva näring utan att behöva ansöka om ett uppehållstillstånd som berättigar till arbete.

Förslaget föranleds av den artikel i den nya överenskommelsen enligt vilken rätt att förvärvsarbeta ska beviljas en anhörig utan krav på utredning om ett arbetserbjudande i den mottagande staten. Därför kan anhöriga inte längre beviljas uppehållstillstånd för arbetstagare eller något annat uppehållstillstånd enligt 5 kap. i utlänningslagen. Systematiken i kapitlet bygger på att arbetsgivaren och arbetstagaren lämnar vissa uppgifter till Migrationsverket och på att det vid tillståndsprövningen utreds att arbetsgivaren har uppfyllt och i fortsättningen förmår uppfylla sina förpliktelser som arbetsgivare och att de arbetsvillkor som arbetsgivaren har avtalat om med arbetstagaren stämmer överens med gällande bestämmelser och det tillämpliga kollektivavtalet eller, om det inte finns något kollektivavtal som ska tillämpas, svarar mot den praxis som gäller arbetstagare som är verksamma i motsvarande uppgifter på arbetsmarknaden. Om inte detta kontrolleras, kan uppehållstillstånd på grund av arbete inte beviljas, och för att anhöriga ska ha rätt att arbeta bör det därför särskilt föreskrivas om det.

I beskrivningen av nuläget ovan beskrivs de uppehållstillstånd som beviljas med stöd av 69 § 3 mom. i utlänningslagen samt laglig vistelse enligt 40 § i den lagen. I dessa situationer varierar rätten att arbeta från fall till fall. Enligt 81 a § 1 mom. 2 punkten i utlänningslagen ger uppehållstillstånd som beviljats på grund av familjeband alltid obegränsad rätt att arbeta. Ett tillfälligt uppehållstillstånd som beviljats av ett annat särskilt skäl som avses i 45 § 1 mom. 3 punkten är däremot inte förenat med sådan rätt att arbeta som motsvarar bestämmelserna i överenskommelsen. En utlänning som vistas i Finland utan uppehållstillstånd kan arbeta i landet endast i undantagsfall när det finns särskilda bestämmelser om detta (81 b § i utlänningslagen). Således har anhöriga i nuläget inte alltid en tillräckligt omfattande rätt att arbeta för att bestämmelserna i den nya överenskommelsen ska uppfyllas.

Enligt artikel 1 i den nya överenskommelsen har anhöriga rätt att förvärvsarbeta i enlighet med bestämmelserna i överenskommelsen. Termen förvärvsarbete avser i överenskommelsen både arbete som utförs i ett anställningsförhållande och utövande av näring. En person som vistas i Finland med uppehållstillstånd har rätt att utöva näring (2 § 1 mom. 1 punkten i näringsverksamhetslagen (565/2023)). Således krävs inga lagändringar i fråga om de anhöriga som vistas i landet med uppehållstillstånd. De som vistas i landet utan uppehållstillstånd får däremot på det sätt som beskrivs ovan rätt att utöva näring genom den föreslagna ändringen av 81 b §, som gäller både arbete i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande och rätt att utöva näring.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga direkta ekonomiska konsekvenser.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Den nya överenskommelsen bedöms inte ha några betydande konsekvenser för myndigheternas verksamhet eller personalbehov. I motsats till det tidigare förfarandet i fråga om överenskommelser om familjemedlemmar och makar ska Försvarsmakten i fortsättningen delta i verkställigheten av överenskommelsen. Därför bör det vid verkställigheten av överenskommelsen säkerställas att det finns personal för uppgiften. Genomförandet av de nya uppgifter som följer av överenskommelsen förutsätter att personalen ges utbildning. Behandlingen av personuppgifter kan medföra konsekvenser för Försvarsmaktens informationssystem. Det bedöms att verkställigheten av överenskommelsen i nuläget ändå inte kräver någon ytterligare personal. Överenskommelsen innehåller ett förenklat förfarande för ändringar i fråga om den myndighet som är mottagare av officiella begäranden. Detta gör det möjligt att på ett förenklat sätt på diplomatisk väg lägga fram förslag till ändring av myndigheten utan att fördraget behöver ändras, om det i framtiden anses ändamålsenligt att uppgiften att besvara begäranden överförs till en annan myndighet.

Det förslag till ändring av utlänningslagen som ingår i propositionen har genomgående konsekvenser i fråga om alla redan ingångna och alla kommande överenskommelser om familjemedlemmar och makar. Ändringen av utlänningslagen leder till att uppehållstillstånd för arbetstagare inte längre behöver beviljas heller i fråga om de andra överenskommelserna. Detta bedöms minska tillståndsbehandlingen vid Migrationsverket, även om tillstånd i praktiken ändå har beviljats i liten utsträckning. Dessutom bedöms ändringen minska uppgifterna vid utrikesministeriets protokolltjänster i och med att proceduren att återkalla ett tillfälligt uppehållstillstånd enligt 69 § i utlänningslagen och utfärda ett nytt personkort utan uppehållstillstånd för familjemedlemmen inte längre behövs.

4.3 Andra samhälleliga konsekvenser

Genom den nya överenskommelsen ändras inte rätten att arbeta för familjemedlemmar till personal vid diplomatiska eller konsulära beskickningar eller representationer vid internationella organisationer i jämförelse med överenskommelsen från 1996. Överenskommelsen om familjemedlemmar och makar bidrar till att främja förvärvsarbetet i stationeringslandet för familjemedlemmar till personalen vid Finlands diplomatiska och konsulära beskickningar eller representationer vid internationella organisationer i Förenta staterna samt reciprokt förvärvsarbetet för familjemedlemmar till den utsända personalen vid Förenta staternas beskickningar i Finland. Överenskommelsen inverkar positivt också på sysselsättningen för familjemedlemmar till tjänstemän som arbetar vid Finlands beskickningar i Förenta staterna. Genom överenskommelsen främjas också arbetsmöjligheterna för familjemedlemmar till personal i militära och civila uppgifter i enlighet med vad som föreskrivs i överenskommelsen.

Överenskommelsen inverkar på sysselsättningen hos enskilda personer i Finland och/eller i den andra avtalsslutande staten. Det bör dock noteras att det ofta finns sådana hinder för makar att få arbete som har samband med omständigheter i stationeringslandet som inte kan avlägsnas genom en överenskommelse om familjemedlemmar och makar. De gällande överenskommelserna om familjemedlemmar och makar har sedan 1990-talet tillämpats på några tiotal personer som arbetar i Finland. Det finns inga exakta siffror på antalet finländare som fått sysselsättning med stöd av överenskommelserna.

Överenskommelsen har betydelse för den enskilda personens rättsskydd, eftersom ett totalt avstående från diplomatstatus eller privilegier och immunitet som grundar sig på vistelsen i syfte att göra det möjligt för makar till beskickningspersonal att arbeta inte kan rekommenderas. Ett totalt avstående kan i teorin leda till att den mottagande staten vidtar sådana åtgärder mot en familjemedlem som har avstått från sin diplomatstatus som åsidosätter syftet och ändamålet med diplomatkonventionen eller konsulärkonventionen. Om en familjemedlem till en anställd i militära eller civila uppgifter enligt överenskommelsen helt avstår från privilegier och immunitet enligt Natoavtalet, kan detta på motsvarande sätt användas för att åsidosätta ändamålen med dessa avtal. I och med överenskommelsen avstår en förvärvsarbetande make inte från sin diplomatstatus eller från sina privilegier och sin immunitet som baserar sig på vistelsen, men maken har inte civilrättslig eller förvaltningsrättslig immunitet i frågor som rör arbetet i fråga, vilket kan anses tjäna arbetsgivarens intresse samt samhällets helhetsintresse.

4.4 Konsekvenser för jämställdheten

Överenskommelser om familjemedlemmar och makar bidrar till att främja målen i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) och diskrimineringslagen (1325/2014) samt utrikesministeriets och försvarsförvaltningens familjepolitiska mål. I och med att familjens situation överlag inverkar alltmer på rotationsbenägenheten är strävan att få fram praxis som i högre grad stöder rotationsbenägenheten och jämställdheten mellan könen.

5 Remissvar

En remissbehandling som gällde undertecknandet av överenskommelsen ordnades för ministerier och myndigheter mellan den 22 maj och den 12 juni 2025. Utlåtanden lämnades av försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Migrationsverket, Huvudstaben och Skatteförvaltningen. De som lämnade utlåtanden hade inget att anmärka på när det gällde undertecknandet.

Försvarsministeriet ansåg att det är viktigt att överenskommelsen inte leder till en onödigt stor ökning av mängden administrativt arbete. Ministeriet konstaterade dessutom att lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten (332/2019) innehåller begränsningar som påverkar Försvarsmaktens möjligheter att verkställa överenskommelsen, om Försvarsmakten ska behandla personuppgifter med stöd av överenskommelsen. Ministeriet ansåg att man vid verkställigheten av överenskommelsen om möjligt bör undvika ett läge där finska myndigheter ska utfärda separata handlingar som ger anhöriga rätt att förvärvsarbeta.

Arbets- och näringsministeriet konstaterade att ett godkännande av överenskommelsen kräver att utlänningslagen ändras, så att de anhöriga som avses i överenskommelsen (artikel 2.2) kan beviljas rätt att förvärvsarbeta utan krav på utredning om ett arbetserbjudande i den mottagande staten. Också Migrationsverket påpekade att utlänningslagen behöver ändras. Migrationsverket konstaterade att det inte beviljar anhöriga enligt överenskommelsen uppehållstillstånd, eftersom de får rätt att arbeta antingen med stöd av det uppehållstillstånd som beviljas av utrikesministeriet eller i och med att de är anhöriga enligt 40 § 1 mom. 9 punkten i utlänningslagen.

Utkastet till regeringsproposition var på remiss mellan den 18 augusti och 26 september 2025 i webbtjänsten utlåtande.fi². Utlåtanden begärdes av 20 instanser och även andra instanser hade möjlighet att yttra sig i ärendet. Inom den utsatta tiden kom det in sammanlagt 15 remissvar från följande instanser: arbets- och näringsministeriet, Befälsförbundet rf, biträdande dataombudsmannen, finansministeriet, Folkpensionsanstalten, försvarsministeriet, inrikesministeriet, justitiekanslern, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry, Migrationsverket, Pensionsskyddscentralen, Skatteförvaltningen, social- och hälsovårdsministeriet, Underofficersförbundet och Upseeriliitto ry. Riksdagens justitieombudsman och justitieministeriet meddelade att de inte har något att yttra i frågan.

Begäran om utlåtande och utlåtandena finns tillgängliga på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskoden UM001:00/2025.

Underofficersförbundet ansåg att överenskommelsen bidrar till att fördjupa och vidga det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet. Samtidigt konstaterade förbundet att det borde granskas vilka personer som omfattas av tillämpningsområdet för andra överenskommelser om familjemedlemmar och makar med tanke på en jämlik behandling av personalen.

Biträdande dataombudsmannen ansåg att det bör preciseras vilken roll de olika aktörer som behandlar personuppgifter har. Biträdande dataombudsmannen konstaterade också att de uppgifter som Försvarsmakten behandlar inte verkar höra till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i EU:s allmänna dataskyddsförordning, men att propositionen bör innehålla en närmare beskrivning av de uppgifter som behandlas och av bedömningen av tröskeln för när de behandlas. Biträdande dataombudsmannen framförde att specialmotiveringen bör preciseras. Biträdande dataombudsmannen ansåg det också viktigt att man vid den fortsatta beredningen av lagen bedömer och beaktar eventuella ändringsbehov i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten. Vid den slutliga beredningen av propositionen kompletterades motiveringen till artikel 3 i fråga om behandlingen av personuppgifter, och det förtydligades vilken lagstiftning som tillämpas på behandlingen. I

² <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=3e98aea3-68df-4085-b9ee-c1c8175410eb&respondentId=00000000-0000-0000-0000-000000000000&proposalLanguage=9ff64fe9-04da-4471-9f0c-3f2016e71b4f>

samband med den slutliga beredningen ströks 2 § i utkastet till ikraftträdandelag, som handlade om Försvarsmaktens rätt att behandla personuppgifter, som onödig.

Pensionsskyddscentralen understödde överenskommelsens målsättning. Centralen föreslog att det till motiveringen till artikel 4 i överenskommelsen fogas ett omnämnande av att tillämpningen av Finlands lagstiftning om social trygghet och beviljandet av intyg i situationer med distansarbete förutsätter att de övriga villkoren för utstationering från Finland uppfylls med stöd av överenskommelsen om social trygghet. Motiveringen till artikel 4 har kompletterats till denna del. När det gäller överenskommelsens konsekvenser konstaterade Pensionsskyddscentralen att det kan börja komma in något fler ansökningar om intyg om att personer omfattas av den sociala tryggheten i Finland. Även i fråga om personer som sänds från Förenta staterna till Finland registreras intyg hos Pensionsskyddscentralen. Antalet uppskattas dock inte vara stort, eftersom överenskommelsen om familjemedlemmar och makar gäller ett begränsat antal personer. Det kan också bli fråga om mer rådgivning. Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten har en central roll när det gäller rådgivning, men det har också de som anställer diplomater och Natopersonal, i och med att de ger rådgivning till makar och familjemedlemmar som åker utomlands. Att börja arbeta i Förenta staterna innebär i regel att rätten till social trygghet i Finland upphör om villkoren för utstationering inte uppfylls. Detta bör beaktas när man informerar om de sysselsättningsmöjligheter som den nya överenskommelsen om familjemedlemmar och makar ger, så att personerna kan bedöma helheten i fråga om arbete och social trygghet innan arbetet inleds.

Folkpensionsanstalten beskrev i sitt utlåtande hur rätten till social trygghet bestäms för familjemedlemmar som arbetar med stöd av en överenskommelse om familjemedlemmar och makar, om det är fråga om arbete i Finland för en anhörig från Förenta staterna och arbete i Förenta staterna för en anhörig från Finland.

Migrationsverket framförde att det i propositionen ännu tydligare bör anges att när utrikesministeriet beviljar anhöriga enligt överenskommelser om familjemedlemmar och makar uppehållstillstånd, antecknar ministeriet uppgifter om den anhöriges rätt att arbeta på det särskilda personkort som ministeriet enligt 33 a § 4 mom. i utlänningslagen ger som intyg på uppehållstillstånd. I de fall där det är fråga om att en anhörig enligt en överenskommelse om familjemedlemmar och makar vistas lagligen i Finland i enlighet med 40 § 1 mom. 9 punkten i utlänningslagen, föreslog Migrationsverket att det i propositionen preciseras att Försvarsmakten ger den anhörige ett intyg eller någon annan handling som innehåller information om deras rätt att arbeta. Preciseringarna är viktiga för att säkerställa att de anhöriga har kännedom om sin rätt att arbeta. Om de inte är medvetna om rätten att arbeta, kan de komma att ansöka om uppehållstillstånd hos Migrationsverket eller be Migrationsverket om information om sin rätt att arbeta. Migrationsverket har inte möjlighet att svara på sådana förfrågningar. Motiveringen till artikel 3 har kompletterats så att det framgår hur man intygar att de anhöriga har rätt att arbeta. Detta ska ske genom en not från utrikesministeriet eller alternativt genom ett brev från Försvarsmakten.

Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry understödde propositionen och föreslog att också de övriga överenskommelserna om familjemedlemmar och makar uppdateras så att de motsvarar överenskommelsen med Förenta staterna.

Justitiekanslern uttalade sig om behandlingen av personuppgifter och ansåg att motiveringen till 2 § i lagförslaget bör innehålla en motivering till varför det i detta sammanhang behöver föreskrivas särskilt om behandlingen av personuppgifter. Dessutom bör det i propositionen bedömas om det eventuellt också är fråga om behandling av känsliga personuppgifter eller uppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen. Om propositionen gäller behandling av

sådana uppgifter, bör denna behandling genom exakta och noggrant avgränsade bestämmelser begränsas till vad som är absolut nödvändigt, och regleringen bör vara detaljerad och heltäckande inom de ramar som EU:s dataskyddslagstiftning möjliggör. Justitiekanslern konstaterade dessutom att om verkställigheten av överenskommelsen förutsätter att lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten ändras, bör frågan utredas i det skede då överenskommelsen godkänns och sätts i kraft och inte först i uppföljningsskedet. Dessutom är det befogat att i propositionen mer ingående behandla förhållandet mellan lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten och 2 § i den föreslagna lagen samt vilken av dem som har företräde vid behandlingen av uppgifter. Vid den slutliga beredningen av propositionen kompletterades motiveringen till artikel 3 i fråga om behandlingen av personuppgifter, och det förtydligades vilken lagstiftning som tillämpas på behandlingen. Dessutom har 2 § i det utkast till ikraftträdandelag som var på remiss strukits som onödig.

Försvarsministeriet ansåg att propositionen är mycket betydelsefull. Ministeriet tog i sitt utlåtande upp frågan om huruvida Förenta staterna betraktar sambor som anhöriga enligt överenskommelsen. Utrikesministeriet för diskussioner med de amerikanska myndigheterna om verkställigheten av överenskommelsen, och i samband med detta tryggar ministeriet informationsgången i frågan.

När det gäller skyddet för personuppgifter konstaterade ministeriet att behandlingen av de officiella begärandena enligt artikel 3.3 i överenskommelsen främjar verkställandet av Nordatlantiska fördragsorganisationens kollektiva försvar, men att det som helhet betraktat ändå inte är fråga om skötsel av en uppgift som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i lagen om försvarsmakten. Eftersom behandlingen av personuppgifter inte heller hänför sig till andra av Försvarsmaktens uppgifter som nämns i tillämpningsområdet för lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten, bör dataskyddslagen och dataskyddsförordningen enligt försvarsministeriets uppfattning tillämpas på behandlingen. Ministeriet ansåg dessutom att behandlingen av officiella begäranden inte inbegriper behandling av känsliga uppgifter och att behandlingen av uppgifterna inte medför några särskilda hot eller risker som avses i dataskyddsförordningen. De personuppgifter som Försvarsmakten behandlar begränsas enligt försvarsministeriets uppfattning till de uppgifter som Amerikas Förenta staters ambassad i Helsingfors lämnar i samband med begäran. Således behöver det inte föreskrivas särskilt om behandlingen av personuppgifter i lagen om sättande i kraft av överenskommelsen, men grunderna för behandlingen av uppgifter bör preciseras i propositionen. Motiveringen till artikel 3.3 har kompletterats utifrån utlåtandet, och 2 § i det utkast till ikraftträdandelag som var på remiss har strukits som onödig.

När det gäller tolkningen av rätten att arbeta ansåg försvarsministeriet att det är viktigt att det nationella ikraftsättandet av överenskommelsen inte leder till en situation där Försvarsmakten är den myndighet som tillämpar utlänningslagen, utan dess roll bör på det sätt som nämns ovan begränsas till tolkningen av överenskommelsen om familjemedlemmar och makar. Dessutom föreslog ministeriet att avsnittet om konsekvenser för myndigheterna kompletteras. Konsekvensbedömningsavsnittet och motiveringen till artikel 3.2–3.6 har kompletterats utifrån ministeriets utlåtande.

Befälsförbundet rf understödde propositionen. Förbundet anförde i sitt utlåtande att anställningsvillkoren för de utkommenderade tjänstemännen bör uppdateras åtminstone så att ersättningen för barndagvård är densamma som för andra utstationerade tjänstemän.

Inrikesministeriet understödde att den rätt att arbeta som har avtalats i en överenskommelse om familjemedlemmar och makar enligt förslaget i fortsättningen ska basera sig direkt på

utlänningslagen och att det inte längre ska behövas något separat uppehållstillstånd för arbetstagare.

Social- och hälsovårdsministeriet ansåg det vara viktigt att överenskommelsen inte leder till någon ändring i fråga om vilket lands lagstiftning om social trygghet som ska tillämpas på familjemedlemmar som arbetar med stöd av överenskommelsen. Den lagstiftning om social trygghet som ska tillämpas, de socialskyddsavgifter som ska betalas samt rätten till förmåner bestäms i enlighet med överenskommelsen mellan Republiken Finland och Amerikas Förenta stater om social trygghet (FördrS 85–86/1992) och den nationella förmånslagstiftningen.

Upseeriliitto ry understödde propositionen och ansåg att den nya överenskommelsen bättre motsvarar de nuvarande operativa behoven jämfört med 1996 års överenskommelse. Upseeriliitto ansåg att överenskommelsen främjar likabehandling, stöder familjernas ställning i internationella uppgifter och gör internationella uppgifter mer attraktiva. Dessutom ansåg Upseeriliitto att makars distansarbete genuint bör stödjas och att lösningarna inte bara bör sökas från fall till fall.

Finansministeriet förordade godkännandet av överenskommelsen och ansåg att den väl kompletterar den helhet som gäller Natopersonalens anställningsvillkor.

Skatteförvaltningen konstaterade att överenskommelsen inte påverkar Skatteförvaltningens förfaranden eller informationssystem och att den inte förutsätter några uppdateringar av kundhandledningen. Skatteförvaltningen konstaterade också att Skatteförvaltningen i allmänhet inte utfärdar personbeteckningar för kunder som har rätt att arbeta i Finland på grund av familjeförhållanden, utan att kunden hänvisas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

6 Bestämmelserna i överenskommelsen och deras förhållande till lagstiftningen i Finland

Ingressen. I ingressen till överenskommelsen uttrycker parterna sin önskan att tillåta förvärvsarbete för familjemedlemmar till sådana anställda som förordnats till ett officiellt uppdrag vid en diplomatisk eller konsulär beskickning eller en representation vid en internationell organisation och för familjemedlemmar till Natopersonal i enlighet med reciprocitetsprincipen.

Artikel 1: Rätt att förvärvsarbete. I artikeln avtalas det ömsesidigt om att vardera parten ska ge anhöriga till offentligt anställda som förordnats till ett officiellt uppdrag på partens territorium rätt att förvärvsarbete när de har fått den rätt som krävs i enlighet med bestämmelserna i överenskommelsen. Termen förvärvsarbete avser i överenskommelsen både arbete som utförs i ett anställningsförhållande och utövande av näring. I överenskommelsen nämns inte uttryckligen möjligheten till distansarbete, liksom inte heller i den nuvarande överenskommelsen. Enligt Migrationsverkets nuvarande tolkning kan en person som lagligen vistas i Finland arbeta på distans i Finland för en utländsk arbetsgivare utan uppehållstillstånd på grund av arbete. I Förenta staterna krävs arbetstillstånd för alla typer av arbete. På förfarandet tillämpas artikel 3, som inte innehåller något krav på att man ska veta vilket arbete man ska göra och var när man ansöker om tillstånd.

Artikeln hör till området för lagstiftningen.

Artikel 2: Definitioner. I artikeln definieras överenskommelsens centrala termer. Centrala termer är ”anhörig”, ”offentligt anställda” och ”Natopersonal”.

I punkt 1 definieras anhöriga till diplomatisk och konsulär personal. Med anhörig avses i detta fall en person som fyllt 16 år och som den mottagande staten godkänner för ackreditering som familjemedlem som hör till samma hushåll som en medlem av den sändande statens diplomatiska beskickning, inbegripet representation vid en internationell organisation, eller konsulära beskickning. En anhörig är enligt punkten inte en familjemedlem till en person som är stadigvarande bosatt i den mottagande staten i enlighet med Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser och Wienkonventionen om konsulära förbindelser.

När det gäller familjemedlemmar till diplomatisk personal utgår tolkningen i Finland från 37 § i utlänningslagen, enligt vilken som familjemedlem anses maken till en i Finland bosatt person samt ett ogift barn under 18 år vars vårdnadshavare den i Finland bosatta personen eller dennes make är. Som familjemedlem anses också en person av samma kön, om partnerskapet har registrerats nationellt. Med makar jämställs personer, oavsett kön, som fortlöpande lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. En förutsättning är att de har bott tillsammans minst två år. Boendetid förutsätts inte, om personerna i fråga gemensamt har vårdnaden om ett barn eller om det finns andra vägande skäl. Vägande skäl har i praktiken varit ett officiellt meddelande från representationen om

familjebandet. Med ett barn jämställs också ett ogift barn under 18 år som barnets vårdnadshavare de facto har vårdnaden om och som är i behov av faktisk omvårdnad den dag då ansökan om uppehållstillstånd avgörs, men angående vars vårdnadsförhållande det inte kan fås någon officiell utredning (fosterbarn). I fråga om familjemedlemmar till anställda vid Förenta staternas diplomatiska och konsulära beskickningar i Finland påverkas definitionen av familjemedlem också av 69 § 3 mom. i utlänningslagen, där det föreskrivs om utrikesministeriet som uppehållstillståndsmyndighet. Enligt bestämmelsen beviljar utrikesministeriet tillfälligt uppehållstillstånd för dem som hör till personalen vid diplomatiska beskickningar eller konsulat som representerar den utsändande staten i Finland, för deras familjemedlemmar och avkomlingar i rakt nedstigande led i åldern 18–19 år liksom även för motsvarande avkomlingar till maken. Således betraktas vid tillämpningen av den aktuella överenskommelsen som familjemedlemmar till Förenta staternas anställda i Finland utöver de personer som avses i 37 § i utlänningslagen även avkomlingar i rakt nedstigande led i åldern 18–19 år till en anställd vid en diplomatisk beskickning eller ett konsulat liksom även motsvarande avkomlingar till maken.

I punkt 2 definieras anhöriga till Natopersonal. Med anhörig avses en person som fyllt 16 år, som är en familjemedlem som hör till samma hushåll som en medlem av Natopersonalen och som är en make, ett barn i beroendeställning som inte ingått äktenskap och vars ålder underskrider åldersgränsen för ackreditering av anhöriga till diplomatisk eller konsulär personal, eller ett barn i beroendeställning som inte ingått äktenskap och som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Enligt punkt 3 avses med offentligt anställda sådana diplomatiska företrädare, konsulära tjänstemän och medlemmar av administrativ och teknisk personal som förordnats till diplomatiska beskickningar, konsulära beskickningar eller representationer vid internationella organisationer samt Natopersonal.

Enligt punkt 4 avses med Natopersonal sådana medlemmar av Republiken Finlands regerings militära eller civila personal, förordnade till ett uppdrag på Amerikas förenta staters territorium, och sådana medlemmar av Amerikas förenta staters regerings militära eller civila personal, förordnade till ett uppdrag på Republiken Finlands territorium, som hör till någon av följande kategorier: 1) den militära eller civila personal som omfattas av Nato Sofa, 2) de kategorier av militär eller civil personal anställd vid högkvarter i alliansen som omfattas av Parisprotokollet, 3) de representanter för medlemsstaterna, den internationella personal och de civila sakkunniga

på uppdrag för Nato som omfattas av Ottawaavtalet, eller 4) den militära eller civila personal som omfattas av ett kompletterande avtal eller protokoll till de ovannämnda avtalen. Vid förhandlingarna om överenskommelsen konstaterades det att hänvisningen i artikel 2.4 d till kompletterande avtal och protokoll omfattar DCA och det kompletterande avtal som ska ingås med stöd av artikel 16 i Parisprotokollet.

Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Artikel 3: Förfarande. I artikeln föreskrivs det om administrativa förfaranden som gäller förvärvsarbete.

I punkt 1 föreskrivs det om det förfarande enligt vilket en anhörig ska beviljas rätt att förvärvsarbeta på grundval av sin status som anhörig till en offentligt anställd. Giltighetstiden för handlingar som gäller rätten att förvärvsarbeta förlängs enligt punkten vid behov på samma grund och med iakttagande av det förfarande enligt överenskommelsen i enlighet med vilket rätt att förvärvsarbeta beviljas första gången.

I Finland ska det inte separat beviljas något uppehållstillstånd eller någon rätt att arbeta, utan rätten att arbeta ska grunda sig direkt på utlänningslagen i enlighet med den ändring av lagen som föreslås i denna proposition.

Punkterna 2–6 handlar om officiella begäranden som lämnas till den behöriga myndigheten i den mottagande staten. I situationer som avses i punkt 2 ska utrikesministeriet svara på begäran genom en not efter att ha utrett personens ställning. I noten ska det konstateras att personen omfattas av överenskommelsens tillämpningsområde och därmed har rätt att arbeta enligt överenskommelsen. I situationer som avses i punkt 3 är det i sin tur Försvarsmakten som är utsedd myndighet och som på motsvarande sätt svarar på officiella begäranden enligt punkt 3 genom att utfärda en handling. Utrikesministeriet och Försvarsmakten är då inte tillståndsmyndigheter enligt förvaltningslagen och ska därför inte pröva arbetstillstånd eller fatta förvaltningsbeslut enligt utlänningslagen. Utrikesministeriet och Försvarsmakten ska genomföra de förfaranden som avses i artikel 3.2 och 3.3 i överenskommelsen. Eventuella konflikter ska lösas i enlighet med förfarandet enligt artikel 5 i överenskommelsen. En sådan eventuell konflikt kan i praktiken uppstå till exempel när personens ställning inte kan fastställas på grund av brister i begäran.

Artikel 3 i överenskommelsen medför på lagnivå en ny förpliktelse för Försvarsmakten att ta emot och behandla officiella begäranden om rätt att arbeta. I denna uppgift kommer Försvarsmakten att behandla personuppgifter, och Huvudstaben kommer att vara personuppgiftsansvarig inom Försvarsmakten. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, enligt vilken behandlingen av personuppgifter är laglig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Behandlingen har ingen koppling exempelvis till verkställigheten i Finland av överenskommelser om styrkors status, och uppgifterna behandlas därmed inte för skötsel av uppgifter som anges i 2 § 1 mom. 1 punkten, 2 punkten underpunkt a eller 3 eller 4 punkten i lagen om försvarsmakten (551/2007). Därför tillämpas inte lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten (332/2019) på behandlingen. Den aktuella överenskommelsen har som helhet betraktat inte heller till sin natur sådan anknytning till den nationella säkerheten att den tydligt skulle falla utanför unionsrättens tillämpningsområde på det sätt som avses i artikel 2.2 a i dataskyddsförordningen.

Försvarsmakten ska ha rätt att behandla bara de uppgifter som behövs för officiella begäranden enligt artikel 3.3 i överenskommelsen. Dessa uppgifter omfattar exempelvis den anhöriges namn, ställningen för den anställde hos Amerikas förenta staters regering som ingår i Natopersonalen (den anhöriges make) samt uppgifter om den anhöriges kommande arbetsplats. Uppgifterna ska få behandlas endast för avsett ändamål.

Artikel 3.2 och 3.3 i överenskommelsen berör skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter, som tryggas i 10 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett att tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter inom den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde i första hand ska grunda sig på dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lag som stiftades. I det sammanhanget bör man undvika nationell speciallagstiftning, som bör reserveras för situationer då den är dels tillåten enligt den allmänna dataskyddsförordningen, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter. (GrUU 2/2018 rd, s. 5.) Den behandling av personuppgifter som omfattas av överenskommelsen är inte förenad med några särskilda risker med avseende på skyddet för personuppgifter. Därför behöver det inte föreskrivas särskilt om skydd för personuppgifter i lagen om sättande i kraft av överenskommelsen.

Grundlagsutskottet har konstaterat att det enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis inte är tillåtet att lagstifta nationellt inom förordningens tillämpningsområde, om inte förordningen explicit förpliktar eller bemyndigar till nationell reglering eller andra beslut (mål 34/73, Variola, dom 10.10.1973, mål 50/76, Amsterdam Bulb, dom 2.2.1977, 33 punkten). I fråga om behovet av och innehållet i mer detaljerad lagstiftning måste också syftena med och lagstiftningsmetoden i den allmänna dataskyddsförordningen vägas in. (GrUU 14/2018 rd, s. 3.)

Grundlagsutskottet har med anledning av tillämpningen av dataskyddsförordningen ansett det motiverat att justera sin tidigare ståndpunkt till lagstiftningen om skyddet för personuppgifter på vissa punkter. Utskottet anser att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, överlag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Korrekt tolkade och tillämpade motsvarar bestämmelserna i dataskyddsförordningen enligt utskottets uppfattning också den nivå på skyddet för personuppgifter som bestäms utifrån Europakonventionen. Således är det inte längre av konstitutionella skäl nödvändigt att speciallagstiftningen inom den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde heltäckande och detaljerat föreskriver om behandling av personuppgifter. (GrUU 14/2018 rd, s. 4.)

Grundlagsutskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i den allmänna dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter. (GrUU 14/2018 rd, s. 5.)

Känsliga uppgifter är bland annat de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen. Sådana personuppgifter behöver i regel inte behandlas i de förfaranden som avses i artikel 3.2 och 3.3 i överenskommelsen. Behandling av särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen är behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person eller uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning. Behandlingen av de begäranden som avses

i artikel 3.2 och 3.3 i överenskommelsen kan ändå i undantagsfall omfatta behandling av sådana uppgifter, men detta bedöms inte medföra några sådana särskilda hot eller risker enligt dataskyddsförordningen som skulle göra det nödvändigt att föreskriva särskilt om saken i speciallagstiftning inom ramen för det nationella handlingsutrymmet. I det fall att sådana uppgifter behandlas utgörs grunden för behandlingen av uppgifterna av artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen, som kompletteras av 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen (1050/2018). Enligt den bestämmelsen i dataskyddslagen tillämpas artikel 9.1 i dataskyddsförordningen inte på sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. Utrikesministeriets och Försvarsmaktens uppgift grundar sig på artikel 3.2 och 3.3 i överenskommelsen, som sätts i kraft genom lag. Bestämmelser om skyddsåtgärder vid behandling av särskilda kategorier av personuppgifter finns i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen.

I punkt 7 föreskrivs det om ett förenklat ändringsförfarande. Om mottagaren av officiella begäranden ändras, ska den andra parten underrättas på diplomatisk väg.

Enligt punkt 8 ska parterna samt deras subnationella politiska förvaltningsområden inte ta ut någon avgift i anslutning till utfärdande av eller förlängning av giltighetstiden för handlingar som ger rätt att förvärvsarbeta.

Enligt punkt 9 ska rätt att förvärvsarbeta beviljas en anhörig utan krav på utredning om ett arbetserbjudande i den mottagande staten. Detta innebär att en person inte kan beviljas uppehållstillstånd på grund av arbete, eftersom personen ska ha en arbetsplats och anställningsvillkoren ska bedömas för att personen ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av arbete. Därför föreslås det att 81 a och 81 b § i utlänningslagen ändras.

Enligt punkt 10 ska parterna samt deras subnationella politiska förvaltningsområden inte kräva att en arbetsgivare, som villkor för att anställa en anhörig, visar att ingen medborgare i den mottagande staten finns att tillgå för anställningen. Detta innebär att rätten att arbeta inte förutsätter tillgångsprövning, vilket möjliggörs i och med de föreslagna ändringarna i utlänningslagen. Bestämmelserna i överenskommelsen ska ändå inte anses utgöra ett krav på att arbetsgivare ska erkänna utländska examina eller tillstånd eller andra utländska meriter.

Enligt punkt 11 inser parterna vikten av att begäranden om att förvärvsarbeta behandlas snabbt, och parterna bedömer att de i genomsnitt kommer att behandla sådana begäranden inom fyrtiofem (45) dagar. Om någondera regeringen anför att behandlingstiden för anhöriga till anställda hos den regeringen är avsevärt längre än för anhöriga till anställda hos den andra regeringen, kan den förstnämnda regeringen begära samråd med den andra regeringen för att minska obalansen. Om ingen lösning nås inom trettio (30) dagar, kan den förstnämnda regeringen, 30 dagar efter att ha underrättat den andra regeringen, avbryta beviljandet och förlängandet av sådan rätt att förvärvsarbeta som avses i överenskommelsen.

Enligt punkt 12 kan, om någondera regeringen anser att det finns en avsevärd obalans mellan antalet fall där den regeringen beviljat rätt att förvärvsarbeta och antalet fall där den andra regeringen beviljat rätt att förvärvsarbeta, den förstnämnda regeringen begära samråd med den andra regeringen för att minska obalansen. Om ingen lösning nås inom 30 dagar, kan den förstnämnda regeringen, 30 dagar efter att ha underrättat den andra regeringen, avbryta beviljandet och förlängandet av sådan rätt att förvärvsarbeta som avses i överenskommelsen.

Artikeln hör till området för lagstiftningen.

Artikel 4: Privilegier och immunitet. I artikeln föreskrivs det om civilrättslig och förvaltningsrättslig immunitet, straffrättslig immunitet och skyldighet att betala inkomstskatt och socialskyddsavgifter.

Enligt punkt 1 ska familjemedlemmar inte åtnjuta civilrättslig eller förvaltningsrättslig immunitet enligt diplomatkonventionen eller konsulärkonventionen i fråga om handlingar i anslutning till yrkes- eller affärsverksamhet, inbegripet förvärvsarbete enligt överenskommelsen. Den civilrättsliga och förvaltningsrättsliga immuniteten sträcker sig alltså inte till verksamhet i anslutning till anställningsförhållanden eller utövande av näring, exempelvis i fråga om rättegångar med anledning av ett anställningsförhållande. Anhöriga behåller dock andra privilegier och annan immunitet enligt diplomatkonventionen, konsulärkonventionen eller något annat tillämpligt avtal, inbegripet straffrättslig immunitet. Bestämmelser om rättsskipning finns i flera olika nationella författningar, och bestämmelser om genomsökning, beslag, förverkandepåföljd och andra tvångsåtgärder finns i Finland huvudsakligen i tvångsmedelslagen (806/2011). Immunitet mot rättsliga förfaranden innebär immunitet mot lagföring.

Enligt punkt 2 är familjemedlemmar skyldiga att betala inkomstskatter och socialskyddsavgifter på lön för förvärvsarbete i den mottagande staten i enlighet med den statens nationella lagstiftning och internationella avtal.

Enligt 81 § i grundlagen utfärdas bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten genom lag. I fråga om beskattningen av förvärvsinkomster är i synnerhet inkomstskattelagen (1535/1992) central. Enligt 9 § i inkomstskattelagen är en person som är bosatt i Finland (allmänt skattskyldig) skattskyldig i Finland för både inkomst som förvärvats i Finland och inkomst som förvärvats utomlands. En person som inte är bosatt i Finland (begränsat skattskyldig) är skyldig att betala skatt för inkomst som har förvärvats i Finland. I 11 § i inkomstskattelagen definieras det när en person anses vara bosatt i Finland med tanke på inkomstbeskattningen. Dessutom kan internationella avtal, såsom avtalet mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet (FördrS 1 och 2/1991) samt avtalet mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om försvarssamarbete (FördrS 69 och 70/2024), dvs. DCA-avtalet, påverka beskattningen av familjemedlemmar.

Bestämmelserna om social trygghet är på lagnivå eftersom de gäller individens rättigheter och skyldigheter (80 § i grundlagen). Bestämmelser om skyldigheten att betala arbetspensionsförsäkringsavgift finns i arbetspensionslagarna, varav de mest centrala är lagen om pension för arbetstagare (395/2006), lagen om pension för företagare (1272/2006) och pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016). Bestämmelser om andra obligatoriska socialskyddsavgifter för arbetstagare och företagare finns i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) och sjukförsäkringslagen (1224/2004). Dessutom finns bestämmelser om social trygghet för personer som rör sig mellan Finland och Förenta staterna i överenskommelsen mellan Republiken Finland och Amerikas förenta stater om social trygghet (FördrS 85 och 86/1992).

Socialskyddsavgifter ska i regel betalas i enlighet med finsk lagstiftning också på lön för distansarbete i Finland. Om en person emellertid med stöd av överenskommelsen mellan Finland och Amerikas förenta stater om social trygghet har ett intyg över att personen omfattas av Amerikas förenta staters lagstiftning om social trygghet, är personen befriad från socialskyddsavgifter i Finland till den del överenskommelsen om social trygghet gäller.

Pensionsskyddscentralen är i Finland behörig att utfärda i överenskommelsen mellan Finland och Amerikas förenta stater om social trygghet avsedda intyg över att en person omfattas av Finlands lagstiftning om social trygghet för arbete i Amerikas förenta stater. Enligt Pensionsskyddscentralens tillämpningspraxis kan intyget beviljas för distansarbete som utförs i Amerikas förenta stater, om villkoren för utstationering uppfylls.

Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Artikel 5: Tvistlösning. I artikeln föreskrivs det om tvistlösning. Meningsskiljaktigheter ska lösas via diplomatiska kanaler genom förhandlingar mellan parterna.

Artikel 6: Ikraftträdande och uppsägning. Artikeln innehåller överenskommelsens slutbestämmelser om ikraftträdande och uppsägning. Enligt punkt 1 träder överenskommelsen i kraft den första dagen i den andra månaden efter dagen för den underrättelse genom vilken Finland på diplomatisk väg meddelat att landet har fullföljt de nationella förfaranden som krävs för att överenskommelsen ska träda i kraft. När överenskommelsen träder i kraft ersätter den 1996 års överenskommelse om familjemedlemmar och makar. För Förenta staternas del omfattade bemyndigandet att förhandla om och underteckna överenskommelsen mellan Finland och Förenta staterna om familjemedlemmar och makar också rätten att godkänna överenskommelsen, vilket innebär att överenskommelsen inte längre förutsätter något separat godkännandeförfarande i Förenta staterna. Överenskommelsens giltiga språk är engelska.

7 Specialmotivering till lagförslagen

7.1 Lagen om överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda

1 §. *Bestämmelser som hör till området för lagstiftningen.* Paragrafen innehåller en bestämmelse om att de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen ska gälla som lag, sådana som Finland har förbundit sig till dem. De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen specificeras i specialmotiveringen till överenskommelsen och i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. *Bestämmelser som inte hör till området för lagstiftningen.* Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse som gäller sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som inte hör till området för lagstiftningen genom förordning av statsrådet.

3 §. *Ikraftträdande.* Paragrafen innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse enligt vilken bestämmelser om ikraftträdandet av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

7.2 Utlänningslagen

81 a §. Rätt att arbeta med stöd av uppehållstillstånd. Det föreslås att det till förteckningen i momentet fogas en ny 7 punkt där det föreskrivs att när det i en överenskommelse mellan Finland och en annan stat om familjemedlemmar och makar har avtalats om rätten att arbeta och personen vistas i landet med något uppehållstillstånd, har personen rätt att arbeta. Även om ändringen görs i samband med överenskommelsen med Förenta staterna, gäller den alla överenskommelser om familjemedlemmar och makar. Tidpunkten för när rätten att arbeta inleds och upphör och förfarandet för att få rätt att arbeta bestäms enligt respektive överenskommelse. I den aktuella överenskommelsen med Förenta staterna beskrivs förfarandet i artikel 3.

81 b §. *Rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd.* Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. Enligt det föreslagna momentet har en utlänning som lagligen vistas i landet och om vars rätt att arbeta det har avtalats i en överenskommelse mellan Finland och en annan stat om familjemedlemmar och makar rätt att förvärvsarbeta och utöva näring utan uppehållstillstånd. Detta möjliggör att sådana anhöriga enligt överenskommelser om familjemedlemmar och makar som inte behöver uppehållstillstånd för att lagligen vistas i Finland kan arbeta i Finland, om detta har avtalats i en överenskommelse om familjemedlemmar och makar.

Även om ändringen görs i samband med överenskommelsen med Förenta staterna, gäller den alla överenskommelser om familjemedlemmar och makar. Tidpunkten för när rätten att arbeta inleds och upphör och förfarandet för att få rätt att arbeta bestäms enligt respektive överenskommelse. I den aktuella överenskommelsen med Förenta staterna beskrivs förfarandet i artikel 3.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att den lag om överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda som ingår i propositionen ska träda i kraft samtidigt som överenskommelsen träder i kraft, vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Ändringen av utlänningslagen föreslås träda i kraft senast när överenskommelsen träder i kraft.

9 Bifall av Ålands lagting

Överenskommelsen innehåller inga bestämmelser i frågor som enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör till landskapets behörighet, och därför behöver Ålands lagtings bifall till lagen om sättande i kraft av överenskommelsen inte inhämtas i enlighet med 59 § i självstyrelselagen för Åland.

10 Verkställighet och uppföljning

I Finland finns också internationella organisationer med vilka det har ingåtts världsöverenskommelser som innehåller bestämmelser om rätten att arbeta. Man bör följa upp om det finns skäl att utvidga tillämpningsområdet för den föreslagna 81 a § 1 mom. 7 punkten i utlänningslagen så att den också omfattar dessa överenskommelser.

11 Förhållande till andra propositioner

Regeringens proposition RP 62/2025 rd är under behandling i riksdagen. I den propositionen föreslås det att 81 a § 1 mom. 1 punkten i utlänningslagen ändras. Förslagen bör samordnas under riksdagsbehandlingen.

12 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

12.1 Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis avser

riksdagens befogenhet att godkänna internationella förpliktelser alla de bestämmelser i internationella förpliktelser som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. En bestämmelse ska anses höra till området för lagstiftningen, om 1) den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen ska föreskrivas i lag, 4) det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller, eller om 5) det enligt rådande uppfattning i Finland ska föreskrivas om saken genom lag. Frågan påverkas inte av om en bestämmelse strider mot eller överensstämmer med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd och GrUU 45/2000 rd).

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den överenskommelse som föreläggs riksdagen för godkännande gäller på de grunder som anges i avsnitt 6 artiklarna 1, 3 och 4. Också artikel 2, som innehåller de centrala termerna i överenskommelsen, bör anses höra till området för lagstiftningen, eftersom definitionerna indirekt påverkar innehållet i och tillämpningen av de materiella bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen och de därför också själva hör till området för lagstiftningen (GrUU 6/2001 rd och GrUU 24/2001 rd).

12.2 Behandlingsordning

Eftersom överenskommelsen inte innehåller bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som avses i 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom. i grundlagen, kan överenskommelsen enligt regeringens uppfattning godkännas med enkel majoritet och förslaget till lag om sättande i kraft av överenskommelsen godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Förslaget till ändring av utlänningslagen innehåller inga sådana bestämmelser som skulle kräva en lagstiftningsordning enligt 73 § i grundlagen. Lagen om ändring av utlänningslagen kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm 1

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås det att riksdagen godkänner den i Washington den 24 juli 2025 mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering ingångna överenskommelsen om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda.

Kläm 2

Med stöd av vad som anförts ovan och eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs riksdagen samtidigt följande lagförslag:

1.

Lag

om överenskommelsen mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Bestämmelser som hör till området för lagstiftningen

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Washington den 24 juli 2025 mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering ingångna överenskommelsen om förvärvsarbete för anhöriga till offentligt anställda ska gälla som lag, sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Bestämmelser som inte hör till området för lagstiftningen

Bestämmelser om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som inte hör till området för lagstiftningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Ikraftträdande

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

2.

Lag

om ändring av 81 a och 81 b § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 81 a § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 255/2025, och
fogas till 81 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 255/2025, en ny 7 punkt och till 81 b §, sådan den lyder i lag 216/2023, ett nytt 4 mom. som följer:

81 a §

Rätt att arbeta med stöd av uppehållstillstånd

Obegränsad rätt att arbeta har en utlänning som har beviljats

6) uppehållstillstånd på grund av att utlänningen är förhindrad att lämna landet med stöd av 51 §,

7) uppehållstillstånd och om vars rätt att arbeta det har avtalats i en överenskommelse mellan Finland och en annan stat om familjemedlemmar och makar.

81 b §

Rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd

En utlänning som lagligen vistas i landet och om vars rätt att arbeta det har avtalats i en överenskommelse mellan Finland och en annan stat om familjemedlemmar och makar har rätt att förvärvsarbeta och utöva näring utan uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 23 oktober 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Utrikesminister Elina Valtonen

**ÖVERENSKOMMELSE MELLAN
REPUBLIKEN FINLANDS REGERING
OCH AMERIKAS FÖRENTA STATERS
REGERING OM FÖRVÄRVSARBETE
FÖR ANHÖRIGA TILL OFFENTLIGT
ANSTÄLLDA**

Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering, som nedan separat kan kallas ”part” och gemensamt ”parterna”, och som önskar tillåta att anhöriga till sådana offentligt anställda hos en part som förordnats till ett officiellt uppdrag på den andra partens territorium ömsesidigt ges rätt att förvärvsarbeta på denna andra parts territorium,

har kommit överens om följande:

Artikel 1: Rätt att förvärvsarbeta

Anhöriga till de offentligt anställda hos Republiken Finlands regering som förordnats till ett officiellt uppdrag på Amerikas förenta staters territorium och anhöriga till de offentligt anställda hos Amerikas förenta staters regering som förordnats till ett officiellt uppdrag på Republiken Finlands territorium får förvärvsarbeta på den mottagande statens territorium, när de har fått den rätt att förvärvsarbeta som krävs i enlighet med bestämmelserna i denna överenskommelse.

Artikel 2: Definitioner

I denna överenskommelse

1. avses i fråga om diplomatisk och konsulär personal med ”anhörig” en person som fyllt 16 år och som den mottagande staten godkänner för ackreditering som familjemedlem som hör till samma hushåll som en medlem av den sändande statens diplomatiska beskickning, inbegripet representation vid en internationell organisation, eller konsulära beskickning; en i denna överenskommelse avsedd ”anhörig”

**AGREEMENT BETWEEN THE
GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF
FINLAND AND THE GOVERNMENT OF
THE UNITED STATES OF AMERICA
ON EMPLOYMENT OF DEPENDENTS
OF OFFICIAL EMPLOYEES**

The Government of the Republic of Finland and the Government of the United States of America, hereinafter may be referred to individually as “Party,” or collectively as “Parties,” desiring to permit dependents of official employees of one Party assigned to official duty in the territory of the other Party to be authorized to be employed on a reciprocal basis in the territory of the other Party,

Agree as follows:

Article 1: Authorization of Employment

Dependents of the official employees of the Government of the United States of America assigned to official duty in the territory of Finland and dependents of the official employees of the Government of the Republic of Finland assigned to official duty in the territory of the United States of America are authorized to be employed in the territory of the receiving state after obtaining the appropriate authorization in accordance with the provisions of this Agreement.

Article 2: Definitions

For the purposes of this Agreement:

1. For diplomatic and consular personnel, a “dependent” is an individual of at least 16 years of age whose accreditation is accepted by the receiving state as a member of the immediate family forming part of the household of a member of a diplomatic mission, including a mission to an international organization, or of a consular post of the sending state. A “dependent” of

till diplomatisk eller konsulär personal är inte en familjemedlem till en person som är stadigvarande bosatt i den mottagande staten i enlighet med Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser och Wienkonventionen om konsulära förbindelser,

2. avses i fråga om personal som förordnats till uppdrag inom Nordatlantiska fördragsorganisationen (Natopersonal) med "anhörig" en person som fyllt 16 år, som är en familjemedlem som hör till samma hushåll som en medlem av Natopersonalen och som är

- a) en make,
- b) ett barn i beroendeställning som inte ingått äktenskap och vars ålder underskrider åldersgränsen för ackreditering av anhöriga till diplomatisk eller konsulär personal, eller
- c) ett barn i beroendeställning som inte ingått äktenskap och som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning,

3. avses med "offentligt anställda" sådana diplomatiska företrädare, konsulära tjänstemän och medlemmar av administrativ och teknisk personal som förordnats till diplomatiska beskickningar, konsulära beskickningar eller representationer vid internationella organisationer samt Natopersonal,

4. avses med "Natopersonal" sådana medlemmar av Republiken Finlands regerings militära eller civila personal, förordnade till ett uppdrag på Amerikas förenta staters territorium, och sådana medlemmar av Amerikas förenta staters regerings militära eller civila personal, förordnade till ett uppdrag på Republiken Finlands territorium, som hör till någon av följande kategorier:

a) den militära eller civila personal som omfattas av tillämpningsområdet för det i London den 19 juni 1951 upprättade *avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor*,

b) de kategorier av militär eller civil personal anställd vid högkvarter i alliansen

diplomatic or consular personnel under this Agreement shall not include a member of the immediate family of an individual who is permanently resident in the receiving state within the meaning of the Vienna Convention on Diplomatic Relations (VCDR) and Vienna Convention on Consular Relations (VCCR).

2. For North Atlantic Treaty Organization (NATO) personnel, a "dependent" is an individual of at least 16 years of age who is a member of the immediate family forming part of the household of NATO personnel and is:

- a) a spouse;
- b) an unmarried dependent child under an age consistent with the accreditation age limit for dependents of diplomatic and consular personnel; or
- c) an unmarried dependent child who is physically or mentally disabled.

3. "Official employees" shall mean diplomatic agents, consular officers, and members of administrative and technical staffs assigned to diplomatic missions, consular offices and missions to international organizations, as well as NATO personnel.

4. "NATO personnel" shall mean members of the military or civilian personnel of the Government of the Republic of Finland assigned to duty in the territory of the United States of America, or of the Government of the United States of America assigned to duty in the territory of Finland who come within one of the following categories:

a) military or civilian personnel to whom the *Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces*, done at London on June 19, 1951, applies;

b) such categories of military or civilian personnel in the employ of the Allied Headquarters to whom the *Protocol on the Status of International Military Headquarters Set up Pursuant to the North*

som omfattas av tillämpningsområdet för det i Paris den 28 augusti 1952 upprättade protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget,

c) de representanter för medlemsstaterna, den internationella personal och de civila sakkunniga på uppdrag för Nato som omfattas av tillämpningsområdet för det i Ottawa den 20 september 1951 upprättade avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, nationella representanter och organisationens internationella personal, eller

d) den militära eller civila personal som omfattas av tillämpningsområdet för ett kompletterande avtal eller protokoll till de ovannämnda avtalen, inbegripet det i Washington DC den 18 december 2023 ingångna avtalet mellan Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering om försvarssamarbete.

Artikel 3: Förfarande

1. En anhörig ska beviljas rätt att förvärvsarbeta på grundval av sin status som anhörig till en offentligt anställd. Giltighetstiden för handlingar som ger rätt att förvärvsarbeta förlängs vid behov på samma grund och med iakttagande av det nedan beskrivna förfarande i enlighet med vilket rätt att förvärvsarbeta beviljas första gången.

2. När det gäller anhöriga till de offentligt anställda hos Amerikas förenta staters regering som förordnats till uppdrag vid Förenta staternas ambassad i Helsingfors, vid Förenta staternas konsulära beskickningar i Finland eller vid Förenta staternas representationer vid internationella organisationer i Finland ska Förenta staternas ambassad i Helsingfors lämna Finlands utrikesministerium en officiell begäran.

3. När det gäller anhöriga till de anställda hos Amerikas förenta staters regering som ingår i Natopersonalen och som förordnats

Atlantic Treaty, done at Paris on August 28, 1952, applies;

c) representatives of member states, international staff, and civilian experts on mission for NATO to whom the *Agreement on the Status of the North Atlantic Treaty Organization, National Representatives and International Staff*, done at Ottawa on September 20, 1951, applies; or

d) military or civilian personnel to whom any supplementary agreement or protocol to the abovementioned agreements applies, to include the *Agreement between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland regarding Defense Cooperation*, done at Washington, D.C. on December 18, 2023, applies.

Article 3: Procedure

1. Employment authorization shall be accorded to a dependent on the basis of his or her status as a dependent of an official employee. Renewals of employment authorization documents, if necessary, shall be granted on the same basis and in accordance with the same procedure described below for initial employment authorization.

2. In the case of dependents of official employees of the Government of the United States of America assigned to duty at the United States Embassy in Helsinki, at a United States consulate in Finland, or at a United States mission to an international organization in Finland, an official request shall be made by the United States Embassy in Helsinki to the Ministry for Foreign Affairs of Finland.

3. In the case of dependents of NATO personnel of the Government of the United States of America assigned to duty in the territory of Finland, an official request shall be made by the United States Embassy in Helsinki to the Finnish Defence Forces.

till uppdrag på Republiken Finlands territorium, ska Förenta staternas ambassad i Helsingfors lämna Finlands försvarsmakt en officiell begäran.

4. När det gäller anhöriga till de offentligt anställda hos Republiken Finlands regering som förordnats till uppdrag vid Finlands ambassad i Washington DC, vid Finlands konsulära beskickningar i Amerikas förenta stater eller vid Finlands representationer vid andra internationella organisationer i Förenta staterna än Förenta nationerna, ska Finlands ambassad i Washington DC lämna kontoret för utländska beskickningar vid Förenta staternas utrikesministerium en officiell begäran.

5. När det gäller anhöriga till de anställda hos Republiken Finlands regering som ingår i Natopersonalen och som förordnats till ett uppdrag på Amerikas förenta staters territorium ska Finlands ambassad eller dess utsedda förbindelsekontor lämna kontoret för utländska beskickningar vid Förenta staternas utrikesministerium en officiell begäran.

6. När det gäller anhöriga till de offentligt anställda hos Republiken Finlands regering som förordnats till Finlands regerings ständiga representation vid Förenta nationerna ska en officiell begäran lämnas till Förenta staternas ständiga representation vid Förenta nationerna.

7. Eventuella ändringar när det gäller mottagaren av dessa officiella begäranden ska meddelas på diplomatisk väg.

8. Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering samt deras subnationella politiska förvaltningsområden ska inte ta ut någon avgift i anslutning till utfärdande av eller förlängning av giltighetstiden för handlingar som ger rätt att förvärvsarbeta.

9. Rätt att förvärvsarbeta ska beviljas en anhörig utan krav på utredning om ett arbetserbjudande i den mottagande staten.

4. In the case of dependents of official employees of the Government of the Republic of Finland assigned to duty at the Finnish Embassy in Washington, D.C., at a Finnish consulate in the United States of America, or at a Finnish mission to an international organization in the United States other than the United Nations, an official request shall be made by the Embassy of Finland in Washington, D.C. to the Office of Foreign Missions in the Department of State.

5. In the case of dependents of NATO personnel of the Government of the Republic of Finland assigned to duty in the territory of the United States of America, an official request shall be made by the Embassy or the Embassy's designated liaison office to the Office of Foreign Missions in the Department of State.

6. In the case of dependents of official employees of the Government of the Republic of Finland assigned to the Government of Finland's Permanent Mission to the United Nations, an official request shall be made to the Permanent Mission of the United States to the United Nations.

7. Any changes regarding the recipient of such official requests shall be communicated through diplomatic channels.

8. The Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland, or any of their respective political subdivisions, shall not charge any fee in connection with the issuance or renewal of employment authorization documents.

9. Employment authorization shall be extended to a dependent without requiring evidence of an offer of employment in the receiving state.

10. The Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland, or any of their respective political subdivisions, shall not

10. Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering samt deras subnationella politiska förvaltningsområden ska inte kräva att en arbetsgivare, som villkor för att anställa en anhörig, visar att ingen medborgare i den mottagande staten finns att tillgå för anställningen. Bestämmelserna i denna överenskommelse ska ändå inte anses utgöra ett krav på att arbetsgivare ska erkänna utländska examina eller tillstånd eller andra utländska meriter.

11. Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering inser vikten av att begäranden om att förvärvsarbeta behandlas snabbt och bedömer att de i genomsnitt kommer att behandla sådana begäranden inom fyrtiofem (45) dagar. Om någondera regeringen anför att behandlingstiden för anhöriga till anställda hos den regeringen är avsevärt längre än för anhöriga till anställda hos den andra regeringen, kan den förstnämnda regeringen begära samråd med den andra regeringen för att minska skillnaden. Om ingen lösning nås inom trettio (30) dagar, kan den förstnämnda regeringen, 30 dagar efter att ha underrättat den andra regeringen, avbryta beviljandet och förlängandet av sådan rätt att förvärvsarbeta som avses i denna överenskommelse.

12. Om någondera regeringen anser att det finns en avsevärd skillnad mellan antalet fall där den regeringen beviljat rätt att förvärvsarbeta och antalet fall där den andra regeringen beviljat rätt att förvärvsarbeta, kan den förstnämnda regeringen begära samråd med den andra regeringen för att minska skillnaden. Om ingen lösning nås inom 30 dagar, kan den förstnämnda regeringen, 30 dagar efter att ha underrättat den andra regeringen, avbryta beviljandet och förlängandet av sådan rätt att förvärvsarbeta som avses i denna överenskommelse.

Artikel 4: Privilegier och immunitet

1. Republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering bekräftar att varken Wienkonventionen om

require an employer, as a condition of employing a dependent, to demonstrate that no national of the receiving state is available for such employment. Nevertheless, the provisions of this Agreement shall not be construed as requiring employers to recognize foreign academic degrees, licenses, or other foreign credentials.

11. The Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland recognize the importance of prompt processing of requests for employment authorization and expect, on average, to process such requests within forty-five (45) days. In the event that either Government cites a significantly longer processing time for its dependents than for the other Government's dependents, the concerned Government may request consultations with the other Government with a view to reducing the imbalance. If no resolution is attained within thirty (30) days, the concerned Government may, after 30-days' notice to the other Government, suspend the issuance of new or renewal employment authorizations under this Agreement.

12. In the event either Government believes that a significant imbalance exists between the number of work permits it has granted and the number of work permits the other Government has granted, the concerned Government may request consultations with the other Government with a view to reducing the imbalance. If no resolution is attained within 30 days, the concerned Government may, after 30-days' notice to the other Government, suspend the issuance of new or renewal employment authorizations under this Agreement.

Article 4: Privileges and Immunities

1. The Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland confirm that neither the VCCR nor the VCCR provides dependents with either civil or administrative immunity in an action relating to any professional or commercial activity, including employment

diplomatiska förbindelser eller Wienkonventionen om konsulära förbindelser ger anhöriga civilrättslig eller förvaltningsrättslig immunitet i fråga om rättegångar i anslutning till yrkes- eller affärsverksamhet, inbegripet förvärvsarbete som tillåts i enlighet med denna överenskommelse. Anhöriga behåller dock alla andra privilegier och all annan immunitet som de har rätt till med stöd av tillämpliga avtal, inbegripet straffrättslig immunitet enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser eller något annat tillämpligt avtal.

2. Anhöriga är även skyldiga att i den mottagande staten betala inkomstskatter och socialskyddsavgifter på lön för förvärvsarbete i den staten i enlighet med internationella avtal och den mottagande statens nationella lagstiftning.

Artikel 5: Tvistlösning

Eventuella tvister som gäller denna överenskommelse ska lösas via diplomatiska kanaler genom förhandlingar mellan parterna.

Artikel 6: Ikraftträdande och uppsägning

1. Denna överenskommelse träder i kraft den första (1) dagen i den andra (2) månaden efter den dag då Republiken Finlands regering skriftligen på diplomatisk väg har underrättat Amerikas förenta staters regering om att den har fullföljt de nationella förfaranden som krävs för ikraftträdandet av denna överenskommelse. Denna överenskommelse ersätter vid ikraftträdandet den i Helsingfors den 1 och 12 mars 1996 genom notväxling ingångna överenskommelsen om anställning av familjemedlemmar till den sändande statens tjänstemän som fullgör offentligt uppdrag i den mottagande staten.

2. Vardera parten kan säga upp denna överenskommelse genom en skriftlig underrättelse till den andra parten. Uppsägningen träder i kraft 90 (nittio) dagar

authorized pursuant to this Agreement. However, dependents retain all other privileges and immunities to which they are entitled under applicable treaties, including criminal immunity under the VCDR or other applicable treaty.

2. Dependents are also responsible for payment of income and social security taxes in the receiving state on any remuneration received as a result of employment in the receiving state, to the extent consistent with international agreements and national legislation of the receiving state.

Article 5: Resolution of Disputes

Any disputes that may arise in relation to this Agreement shall be resolved through diplomatic channels by way of negotiations between the Parties.

Article 6: Entry into Force and Termination

1. This Agreement shall enter into force on the first (1st) day of the second (2nd) month following the date of written notification by the Government of the Republic of Finland to the Government of United States through diplomatic channels of the fulfillment of the Government of the Republic of Finland's domestic procedures necessary for the entry into force of this Agreement. Upon entry into force of this Agreement, it shall supersede the Agreement relating to the employment of dependents of official government employees, done by an exchange of notes at Helsinki March 1 and 12, 1996.

2. Either Party may terminate this Agreement by notification in writing to the other Party. Such termination shall take effect 90 (ninety) days following the date of the written notification of termination.

3. In the event that this Agreement is terminated, individuals who have been granted work permits may continue to work under those permits, in accordance with their terms, until their expiration.

efter dagen för den skriftliga underrättelsen om uppsägning.

3. Om denna överenskommelse sägs upp, får de som beviljats rätt att förvärvsarbeta fortsätta arbeta med stöd av de handlingar som ger rätt att förvärvsarbeta i enlighet med villkoren i handlingarna tills handlingarna upphör att gälla.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRAV har undertecknade, vederbörligen bemyndigade av sina respektive regeringar, undertecknat denna överenskommelse.

Upprättad i Washington den 24 juli 2025 i två exemplar på engelska.

FÖR REPUBLIKEN FINLANDS
REGERING

FÖR AMERIKAS FÖRENTA STATERS
REGERING

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto by their respective governments, have signed this Agreement.

Done at Washington, on this 24th day of July, two thousand and twenty-five, in duplicate, in the English language.

FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF FINLAND

FOR THE GOVERNMENT OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

Lag

om ändring av 81 a och 81 b § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 81 a § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag 255/2025,
och
fogas till 81 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 255/2025, en ny 7 punkt och till 81 b §, sådan
den lyder i lag 216/2023, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

81 a §

Rätt att arbeta med stöd av uppehållstillstånd

Obegränsad rätt att arbeta har en utlänning
som har beviljats

6) uppehållstillstånd på grund av att
utlänningen är förhindrad att lämna landet
med stöd av 51 §,

Föreslagen lydelse

81 a §

Rätt att arbeta med stöd av uppehållstillstånd

Obegränsad rätt att arbeta har en utlänning
som har beviljats

6) uppehållstillstånd på grund av att
utlänningen är förhindrad att lämna landet
med stöd av 51 §,

7) uppehållstillstånd och om vars rätt att
arbete det har avtalats i en överenskommelse
mellan Finland och en annan stat om
familjemedlemmar och makar.

81 b §

Rätt att arbeta och rätt att utöva näring utan uppehållstillstånd

*En utlänning som lagligen vistas i landet
och om vars rätt att arbeta det har avtalats i
en överenskommelse mellan Finland och en
annan stat om familjemedlemmar och makar
har rätt att förvärvsarbeta och utöva näring
utan uppehållstillstånd.*

Denna lag träder i kraft den 20 .